

BOKAMOSO

DEBSWANA PENSION FUND NEWSLETTER

KGATISO 36 HIRIKGONG 2011

DPF
DEBSWANA • PENSION • FUND
Your Fund, Your Security, Your Future

Molaetsa wa ngwaga o mosha go tswa go Modulasetilo

Mma Thipe O Bua Ka Maiteko
A Gagwe Mo Letloleng
Ngogola

KATLEGO YA RONA YA
DIETSELE - A SE KE
DINAANE?

Rre Moumakwa O
Tlhalosa Ka
tsa Bogogi

PENSIONERS ASSOCIATION (BBMPA) a a anameng le lefatshe ka bophara.

Go tlatsa se, ka Lwetse Letlole la batsei ba dipenshene (Debswana Pension Fund) le ne la ntsha ga tshwene la dira bontle gape fa le tsaya seetsele sa kelo-tlhoko le tlotla kwa dithutong-seka-dipuisano tse di neng di rulagantswe ke lephata le ka Sekgoa le bidiwang, Institute of Retirement Funds (IRF) ka ntata ya go etleetsa le go rotloetsa dikeletso tsa batsei ba penshene mo sechabeng ka tlhamo ya lekgotla la batsei ba dipenshene ya BBMPA.

Ka Phalane, baokamedi bagolo ba ne ba fa letlole la batsei ba dipenshene la Debswana (Debswana Pension Fund) tetla ya tokafatso le ntshafatso ya sekano, sesupo le letshwao la yone. Se se ne sa fa DPF tshono e nngwe ya boipelo le kgalaletso ga mmogo le go itlhome sentle mo kgwebong.....

Ngwaga wa 2010 e ne e le ngwaga yo o kgethegileng wa Letlole la dipenshene la Debswana (Debswana Pension Fund).

Boitumelo-bogolo bo simologile ka dipelo tse di solofetsang tse di kwa godimo tsa mefuta e meraro ya dipeeletso tsa Letlole, morago ga ngwaga fela go sa tswa go nna le kwelo tlase ya itsholelo mo lefatsheng ka kakaretso e e neng e sa tswa go ama dithoto le dipeeletso tsa Letlole ka kakaretso.

Go tswa foo go ne ga simolodisiwa ditirelo tse di atlegileng tsa go dira ditiro tsotlhe; go fa dithuso le go tsaya ditshwetso mo dikagong kwa ntle ga go dirwa ga ditiro tse dingwe kwa ntle, ga mmogo le go emela ditshwetso tse dingwe go tswa kwa ntle jaaka ene e ntse e le tlwaelo mo dingwageng tse masome a mabedi tse di fetileng. Lenaneo le la tsa tsamaiso e ya tsa dipelo e tlhomilwe go isa kgwebo, ditsamaiso le tiro ya rona kwa mankankaleng go simolola kwa tshimologong le tsamaisong ya lone.

Letlole le dirile maikemisetso go maloko a lone go fa dithuto tse di botlhale tsa botsipa; go fa maloko tetla e e phuthologileng ya go ka bona mokwalo otlhe ka ga bone; dituelo tsa dipelo tsa maloko ka bofelo le manontlhotlo ga mmogo le tokafatso mo tsamaisong ya dithuso.

Fa lefatshe lotlhe ka kakaretso le kontinente ya Aforika le ipelela katlego ya dikgaisano tsa kgwele ya dinao tsa sejana sa FIFA ka Phukwi; ebile e le lantlha mo ditsong e tshwarelwa mo Aforika, rona re ne ra tsaya loeto mo lefatsheng ka bophara go rola molao-motheo go makalana otlhe a a lesome le botlhano a lekgotla la batsei ba penshene le e leng gone le tsalwang la BADIRI BA MEEPO

Boitumelo-bogolo jo bo ne jwa seka jwa faposa lenaneong le kelelelo ya rona ya go itumedisa maloko a rona a tlotla ka go nna re ba itsese sengwe le sengwe le go ba rutuntsha ka dinako tsotlhe. Re ne ra dira se ka go etela ditsamaiso tsotlhe tsa go tsamaisa le go dirafatsa dithutuntsho tsa maloko gane mo ngwageng kana morago ga dikgwedi tse nne. Dithutuntsho-seka-dipuisanyo tse, di a tlhalosa ebile di fa leloko lengwe le lengwe leledi mo dilong ka go farologana le go fa maloko dikarabo tsa dipotso tse ba ka tswang ba na natso. Re ne ra etela meepeo ya Orapa, Letlhakane, Damtshea, Morupule le Jwaneng go ya ka go latelana ga yone mo mananeong a maeto a dithuto-seka-dipuisanyo a rona a fetileng a dirwang morago ga dikgwedi tse nne.

Maduo a mantle a, a ne a tsala boipelo le kgalaletso mo Letloleng ebile gape ya tshwaya mafelo a ngwaga wa 2010 yo e neng a tletse ka ditiragala tse di ka se kitleng di lebalesega motlhofo. Se e ne ya nna one molaetsa wa ditumediso tsa mafelo a ngwaga go tswa mo Mookameding-mogolo wa baokamedi-bogolo jwa DPF ga mmogo le go tlhabela maloko podi-matseba ka go ba fa molaetsa wa ipabalelo tseleng ke ba lephata la tsa ditsela, dipagamo le ipabalelo tseleng.

Itumelele kgatiso e ya ipelelo mafelo a ngwaga ebile re go eleletsa ngwaga o moshwa yo monate yo tletseng boitumelo. Fa o na le dikagelo dipe, tswee-tswae intshwaraganye le nna ka go kwalela kwa: bokamoso@dpf.co.bw kana ikgosidiile@debswana.bw

MAEMO A MASHA

KESBONYE MUDZINGWA

Kesebonye Selwana Mudzingwa o hirilwe e le mothusa ba tsa madi mo Letloleng la di penshene la Debswana. O ne a ntse a berekela kwa moepong wa Jwaneng. O na le setlankana se ka Sekgoa se bidiwang Association of Accounting Technicians go tswa kwa Botswana Accountancy College. Ke motsadi yo o lorato. O na le ngwana yo montle wa mosimane a le mongwe yo bidiwang Tumela.

DINEO MMELESI

O tlhatshositswe maemo go nna Accounts Supervisor - Benefits Payments. A re o itumelela tlhatlhošo ya gagwe mme o solofetsa go tokafatsa bodiredi jwa gagwe.

LENYALO

Re akgola Rre Calistas Chijoro, yo e leng mongwe wa bagogi ba letlole mo nyalong ya gagwe le Mme Masego Chijoro.

Molaetsa wa ngwaga o mosha go tswa go Modulasetilo wa Bookamedi jwa DPF

Dumelang bagaetsho, mo boemong jwa bookamedi jwa botlhokamedi jwa Letlole la batsei ba dipenshene la Debswana, ke eletsa go tsaya sebaka se go eleletsa maloko otlhe a rona, babereki, ditsala ga mmogo le ba e leng badiri ka rona, ngwaga o tletseng boitumelo o mosha.

Kemonokeng le botshepegi jwa lona mo Letloleng ka ngwaga wa 2010 e ne e le jo bo boitshegang ebile bo le bogolo mo go diragatseng maikaelelo le dikeletso tsa rona le tsotlhe tse re neng re itlamilile go ka di diragatsa kana le go bona di diragatswa. Ke eletsa gore se se tswelelele mo ngwageng wa 2011 le go feta.

Ke motlotlo go le itsese gore Letlole le nnile le ngwaga wa katlego mo mahapheng a ditsamaiso le a tsa dipeeletso tsa madi a di mmaraka. Re simolotse ka go tlhoma le go diragatsa lenaneo la ditsamaiso tsa madi a dituelo le le bidiwang "End to End", le tla reng le wediwa le tsale tsamaiso ya dipenshene e e faphegileng ebile ele ya maemo a ntsha. Re bone tsogo le tokafalo ya Letlole morago ga nako ya kwelo tlase ya itsholelo e neng ya ama mebaraka ya madi lefatshe ka bophara. Tokafalo e e kaa ka botlalo gore baeteledipele ba Letlole, batlhakanelatiro le rona, babereki ba Letlole ba tsweletse ka go dira ka bonatla, kebelele le tshepego mo go tlhokomeleng madi a maloko.

Ke batla go leboga botlhe ba re tshwaraganetseng kgwebo le bone le botlhe ba ba re fang dithuso ;ga e ne e se ka bone re ka bo re sa kgona go dira tse tsotlhe.

Ke batla go etleetsa maloko a Letlole go tswela ka go baya dituelo le dipeeletso tsa bone tsa penshene kwa pele gore ba tle ba bone dipelo le dituelo tse di botoka ka nako ya fa ba setse ba amogela madi a penshene. Ke le gakolola gape gore le seka la fela pelo ka jalo le iphapse mo go tseeng madi a lona pele le tlogela tiro ka ntata ya botsofe, ke sone le gakololwang go baya madi a gore a tle a le fe dipelo tse di botoka tse di bonalang mo dipeeletsong tsa lona. Se se botlhokwa se le tshwanetseng la se ela tlhoko ke gore diforomo tsa maloko di tshwanetse tsa nna di ntshafadiwa gangwe le gape go dira kgonagalo ya gore bajaboswa ba gago ba tle ba kgone go ka tsaya madi a gago fa o ka tlhokafala. Re etse tlhoko mo dingwageng tse di fetileng gore go santse gona le maloko a sa ntshafatseng diforomo tsa bone mabapi le bajaboswa ba bone; mme ke eletsa go le kgorolola le go le gakolola lotlhe go baya se fa pele mo go tsotlhe tse le ikaelelang go di dira mo ngwageng wa 2011.

Ke a leboga

Tabake Kobedi

Mookamedi -Mogolo wa Bookamedi jwa DPF

Katlego ya rona ya dietsese - A SE KE DIKINANE?

DPF e oketsa dietsese tsa yone ka go tsaya seetsele se sengwe sa dipuisano, mookamedi-mogolo wa tsa dipuisano le ditherisano Agatha Sejoe o bua ka gore pheny e, e e sa feleng e raya eng mo Letloleng, mo kgwebong e, le gape le mo molebeleding ofe kapa ofe (yo o nang le dipelaelo ga mmogo le yo o senang tsone) yo o ka tswang a ipotsa gore, "ba dira jang tota gore ba tswela ka go bona diphenyo?"

Mo bukeng ya gagwe e bidiwang, "Creating Corporate Reputations: Identity, Image and Performance", moitsaanape wa ditherisano le dipuisano le boipapatso Grahame Dowling o kwala are, 'go tswa kgakala babatlisisi ba boipapatso ba ntse ba itse gore bajji-bareki ba reka dilo tsa mekgwa e mebedi fela mo komponeng/maphata a ikemetse ka nosi/maphata a ga goromente: dipoelo/dikgolô le ditharabololo tsa mathata a bone.....mo dimmarakeng tsa bajji-bareki le bagwebi/ badiri?!, baokamedi ba ba bothale ba ba nang le kelelo ba dirisa dipoelo/dikgolô le ditharabololo tsa mathata go ya ka ditopo tsa bareki, se ele mokgwa wa go kgaoganya ka bopsipa bajji-bareki ba bone. Baokamedi ba tshwanetse go thaloganya gore ke dithlopha dife tse di nang le diabe tse di leng bothokwa ebile di le mosola mo dikomponeng tsa bone; le gape gore bana le botalano jo bo ntseng jang le tsone dithlopha tse; gore gape botalano jo bo ama jang ditumelo le maikutlo a tsone dithlopha tse mabapi le kompone'.

Bontsi jwa bakaulengwe ka nna ba ba dirang tiro e e tshwanang le yame e tla a re ba leba puo e yame le bone ba dumalane le yone motlhofo ka lobaka la gore ke yone konokono ya se re se dirang letsatsi le letsatsi. Fa re felela re kala bokete jwa letshwao kana boleng jwa mananeo le maano a rona, potso e e nngang e bodiwa ke gore a re kgonne go kgotsofatsa dipuisano le ditherisano tse ba-nang le diabe ba di lopang ebile le tse ba di tlhokang? Ka tebe go matlho, kgonagalo ya se, e lebege e le selo se se thata se se sa kgoneng, mme fela fa ele gore se se dirwa mo diemong tse di itebagantseng fela le tsa kgwebo, se e nna selo se se bokete, mme gape se lekanetse gantsi gantsi fa ditlamelo di lekanetse.

Ke emeletse mo Gaborone ke ya Johannesburg go tseenelela thuto-seka-dipuisano e e tshwarwang ngwaga le ngwaga ya IRF. Mo loeteng le lotlhe, ke ne ke sa iketla sentle mme se se tsalwa ke ketsotso yame ya gore batlhokomedi ba matlole (ba ba nang ba tseenelele thuto-seka-dipuisano e la ntlha) ba nne le lesedi gape ba bone bo-mosola jwa go tseenelela thuto-seka-dipuisano e. Jaaka gale, ke ne ke eletsa gape go bona le go ithuta dilo tse disha ka ga kgwebo e le gape go bona tse ditsamaiso tse disha tsa maemo a kwa godimo, tse re tla a tswelaeng re di kôpa go thusa go tsweladisa kgolo ya letlole la rona go golela pele. Ee, kakanyo ya pheny e kile ya etela thaloganyo yame ka lobaka la gore gone go na le dikgonagalo fela tse dintsi tsa gore re feny fa o ne o ka itirela ditshekatsheko kwa moletlong o, gore re ntse re tla re dira jang mo dinakong tse di fetileng, le fa go ntse jalo, jaaka ele tlwaelo, re ne ra seka ra eteletsa dikeletso le dikakanyo tsa rona pele.

Le ntswa ke ne ke lebeba ebile ke ne ke etse tlhoko kgonagalo ya pheny e nngwe, ke iphithetse ke leka go kala bothokwa jwa go tswela pele

re ntse re tsaya dietsese tse le gore re tlaa tswela re angwa bokao jo bo kae go tswa mo dietseleng tse pele re tsena mo seemong se e tlaa bong bomosola jwa tsone jo di re bo tlitsang bo sa thole bo na le tatso ebile bo lathegetswe ke boleng? Ke ne ka ipotsa, fa re ntse re tswelotse re di amogela (dietsese).....ele gore bosupi jwa pheny ya rona jo bo tletseng bo bonwa fa kae fa go ne go ka twe re e bope kwa ntlheng gape, re batla gore yone pheny e e nne eng? Ga go gake go bona gore dietsese tsa IRF di mosola mo sebopegong le mo leineng la rona re le baetelepele kana batshameki-bagolo mo dikgwebong tsa mefuta ya rona, le fa go ntse jalo, dietsese tse di re gweleha go tswela re netefatsa gore mananeo le dikakanyo tsa rona tse di dirang gore re feny, di togela letshwao ebile di kgatlha maloko a rona, jaaka go ya ka mafoko a ga Dowling fa are, "tharabololo ya mathata a bone". Gape re tshwanetse ra thomamisana gore mabaka a pheny a dietsese tse a teng le gone a gaufi le tsothe tse di bakileng pheny ya tsone le tsothe tse di e kgonafaditseng, tse tsothe di tshwanetse tsa bewa gaufi fa go ka dirafala gore di batlwe go sekasekwa mabapi le pheny e. Sekai se sengwe mo gare ga tse dingwe ke gore e sale jaaka di thongwa, dipatlisiso tsa rona tse di dirwang ngwaga le ngwaga tsa maloko a rona a di penshene le a sa tholeng a berekela Debswana, di re supetsa gore maloko a rona go tswa bogologolo ba itumelela tiro e re e dirang le re e ba e direlang, ka jalo se ke sesupo sa gore dietsese tse di re lebagane.

Ke kakologelwa moso wa morago ga bosigo jwa diphenyo tsa rona fa mongwe wa bangwe ka rona mo kgwebong ya rona mono Botswana, yo o neng a tseenelele thuto-seka-dipuisano e a mpotsa potso e e neng ya gweleha dikakanyo tsame fa a ne a re, 'wena le bakaulengwe ka wena le kgona jang go nna bafenyi ngwaga le ngwaga? Se se a gakgamatsa ebile se thata go dumelele. A le lesego mo go feteletseng, kana lona le ditlamelo tse di ntsi tse eleng tsone di le thusang mo mananeong le ditsamaiso tsa lona tsa dipuisano. Gape akere ke kitso ya ga mang le mang kwa gae gore Debswana humile ditlamelo tse di rileng? Fa ke leba kwa morago, ke lemoga gore mokaulengwe yo wame, o buela mo godimo ga tumelo ya botlhe ka khumo phetelela le matlotlo a mantsi a mohiri mogolo wa DPF ebong "kgosi-kgolo" ya meepe, ebong Debswana.

Potso e e ne ya nkgakgamatsa go le gonnye ka ga ke ise ke e akanyetse ka mokgwa yo o, mme mogwe le mongwe ga a phoso go akanya jalo ka lobaka la gore Debswana ke kompone e tona thata. Ebile ditsamaiso tsa yone di ikaegile ka pata ya Debswana. Le fa go ntse jalo, Letlole jaanong ga le sa thole le ikaegile ka dithuso tsa Debswana, ebile maloko jaanong a ituelela ditshenyegolo ka dipoelo tsa bone tsa dipeeletso, lenaneo le thulaganyo ya tiriso ya madi ya DPF e lekanane ditsamaiso le mananeo a tsa kgwebo ya yone. Lenaneo le tsamaiso ya kgwebo ga se sepe se sesa itsagaleng, le bereka fela ka motlale le ditsamaiso tse di tshwanang le tsa matlole a mangwe ka jalo ga go gakgamatsa gore Letlole le bo le tsamaiswa jalo.

Katlego ya rona ya dietsese - A SE KE DIKINANE?

Ka jalo, Letlole le tshwanetse la gagamatsa tsamaiso ya tiroso ya madi go netefatsa gore bontlha jwa tlhathlwa e leloko lengwe le lengwe le e duelang ga e fete dituelo go ya ka seemo sa itsholelo se se salwang morago ka nako nngwe le nngwe e e beilweng.

Jaanong go boela kwa potsong ele ya mokaulengwe ka nna yole, potso e e neng e gaka. Ka ipotsa gore tota motho o araba jang potso ya mohuta o, ka bonnete jo bo teng ebile jo bo tletseng a sa ikgolege? Ke ne ka ja tlhogo nakwana, dingwe tse di neng tsa ntlela fa ke santse ke le foo e ne ele kakanyo ya go nyenya ka boikobo fela le ene mme e re go tswa foo ke dire maretshwa ya go thhanola kgang e, mme se ga se a ka sa dirafala ka lobaka la gore ke ne ka sirwa ke lorato la tiro yame. Se sengwe gape ke gore mokgwa o potso e e boditsweng ka teng o ne o sena dibelebejane, ka jalo ke ne ka tlamega go fa karabo ka tlotlo le tolama go ya ka kitso yame.

Potso e motlhofo e, ene ya tsala dikakanyo di le ntsi mo tlhaganyong yame mme dipotso tse tsotlhe di ne tsa sekamela mo potsong e e latelang: rona bagwebi ba badira le batho ba kgwebo ya rona e ikaegileng thata ka go buisana le le go rerisana le batho a re neela ba-na-le-diabe se ba se tlhokang? A re rekegela tse di tlhokwang ke maloko a rona le bothe ba re ba thusang fa re thoma mananeo le ditsamaiso tsa rona? A go ba tswela mosola mo go tsetseng? Ke mang yo o thamang tsela le mokgwa wa dipuisano le ditherisano? A ke ba maphata a dikgang kana ke rona? Fa re tlhophisa ditsela le methale e e tla a dirisiwang mo ditsamaisong tsa dipuisano le ditherisano tsa rona, re dira se re ikaegile ka eng kana ka mang? A ke leloko kana rona? Ke ba le kae ba rona ba ba sekasekang ba bo ebile ba dirise ditsamaiso tsa maemo a ntlha mo thamong ya ditsamaiso le ditsela tsa tiro ya bone, kana re beile mo maphateng a dikgwebo tsa ipapatso (ba ga ntsi ba itsegeng ka mokgwa wa go sekamela lethakoreng le lengwe la tumelo tsa bone ebile ba le bolelele gore le dirise ditsela le ditsamaiso tse di ikaegileng ebile di itebagantseng le mananeo le maano a bone) go re bolelele gore ke eng se se bothokwa mo malokong a bone le bothe ba re ba direlang tiro e? Ka tsela nngwe, potso e e mphile tshono ya go amogana le lona dikakanyo tsame mo go se ke dumelang gore rona ba dikgwebo ya tsa rona di ikaegileng ka tsa dipuisano le ditherisano magareng ga rona le maloko le bothe ba re dirisiyang le bone, re tshwanetse ra dira eng go thusa dikgwebo kana dikompone gore di kgone go fa ba le diabe mo dikoponeng tsa bone dithuso tsa dipuisano le ditherisano tse di lolameng ebile di le mosola. Ka lesego, se se neng sa dumalanwa go ya ka kopo yame e ne ya nna gore IRF e seka ya boeletsatsa bathathobi ba yone nako le nako fa go tshwarwa kgaisano e, lobaka e le go fokotsa kgonagalo ya tsietso le ya go sekamela lethakoreng le lengwe.

Ka mokgwa wa go araba potso e le ya tsala yame ka boikokobetso, ke ne ka mo fa karabo go ya ka lethakore lame le mabaka gore ke eng ke dumela gore ke eng IRF e tswela ka go re bona le go re dira bafenyi...ke ne ka mo fa lobaka la gore re dirile ka natla go netefatsa gore leano la rona le le itebagantseng le tsa dipuisano le ditherisano o itebagantseng segolo bogolo le maloko a rona gape le go tswela re o fetola go tsenya dikarabo tse di lebaganteng le se bana le seabe mo komponeng ya rona ba se tlhokang nako le nako segolo bogolo, se e le sone moano-kakaretso wa Letlole la rona. Go thibela go nna ekete ke mo tsenya mo thutong e e tseneletseng, ke ne ka mmolelela gore ke etse tlhoko gore mo tseleng yame ya pereko go na le diphoso tse di dirwang ke rona babereki ba ditiro tse la tsa dipuisano le ditherisano tse di felelang di baya ba re ba direlang tiro ka fa mosing, nngwe ya diphoso tse e le tlwaelo ya go ikaega le go dirisa mekgwa le methale ya tsela ya tsa dipuisano le ditherisano tsa bogologolo. Lobaka la se ke gore, le ntswa mekgwa le methale e e lekelediwa ebile e thathlobiwa, ga e thathlobiwe go ikaegilwe ka ditsela le methale e melaetsa ya tsa dipuisano le ditherisano e, e e rerang le gape gore e goroga jang kwa go ba itebagantseng le bone ebile e kgone go fetola maitsholo.

Jaaka badira le tsa dipuisano le ditherisano ba ba mo dikgwebong tse di ikaegileng thata ka go dira madi, ga ntsi re lebala gore tiro ya rona ke go tlhokomela tsotlhe tse di mabapi le tsela le mokgwa wa tsa dipuisano le ditherisano tse di amanang le maloko a rona mme re ba swabise ka go palelwa ke go thathloba dikitso tsa maphatha a dikgang tse re dirisang dithuso tsa bone. Kwa pheletseng re felela re letlelela one maphatana a dikgang a gore ba re bolelele gore re tsamaiseng jang methale le maano a ikaegileng ka tsamaiso ya tiro ya rona le ntswa go sa tshwanela gore go diragale jalo. Boemong jwa se, re tshwanetse go ka bo re tswa ka diteketso le megopolo e e tsamaelanang le se re se ba fang tse di ikaegileng ka dipatlisiso mabapi le se lephata la rona le se tlhokang. Le ntswa maphata kana dikompone dingwe di na le bokgoni

jwa go dira se se lopiwang le se se tlhokegang, ga ntsi re palelwa ke go farologanya ba ba nang le bokgoni le ba ba senang jone, ka jalo re felela re baya tshapo mo bathong ba ba se kakeng ba tsenya marapo dinameng go leka go tlhologanya ba re ba direlang le ba re nang le maikaelo a go ba ngoka, mme re felela re amogela go tswa kwa go bone (maphata a tsa dikgang) megopolo ya ipapatso e e ikaegileng ka se se badiwang ke bone me eseng se se ikaegileng ka maikaelo a rona mabapi le tsela le mokgwa wa dipuisano le ditherisano.

Go ne jaanong, ke eletsatsa go gatelela gore dintlha tse ke sa tswang go di ala tse, ga di bue ka gope gore DPF e na le lenaneo le le beilweng le le itebagantseng le tsa dipuisano le ditherisano. Dintlha tse ke di buile ka maikaelo a go gatelela ditshwetso tse re di tsereng tse di re thusitseng go thama maikaelelo le megopolo. Mo seeming se, seetsese se, se fa bokao jwa maikaelelo le mananeo a rona mabapi le tsela le mokgwa wa dipuisano le ditherisano e e mosola mo go ameng se tlhokwang ke bontlhabongwe jwa ba-na-le-seabe ba rona. Se se re etleetsa go dira go le go ntsi le ka natla go kgotsofatsa ba-na-le-seabe ba re ka tswang re sa ba direle ka bottalo. Se re leng motlotlo ka sone ke gore re setse re bona kwa re yang teng.

Go papamatsa kgang e, seetsese se re se amogetseng mo nakong e, e ne e le sa kelo tlhoko ya maiteko a DPF e a dirileng ya go lemoga bothokwa jwa batsei ba penshene ba eleng ba-na-le-seabe mo tsamaisong ya rona le maiteko a rona go senka tsela ya go tswela re ba ruta le go tswela ba dira ka natla mo ditlhabololong tsa Letlole. DPF e ne ya thoma le go kwadisa lekgotla la batsei ba dipenshene le ka Sekgoa le bidiwang, Badiri Ba Meepo Pensioners Association ka ngwaga wa 2009 mo boemong jwa batsei ba penshene le ba eleng maloko a a sa tholeng a berekela Debswana. Le ntswa makgotla a batsei ba dipenshene a twaelesegile mo lefatsheng ka bophara, bontsi jwa one bo tsamaisiwa ka moono le maikaelelo a le mangwe a go tlhokomela le go sekegela tsebe ditshwanelo tsa batsei ba dipenshene le ntswa go sena tsela ya dipuisano le ditherisano magareng ga maloko a makgotla a le Matlole a bone a batsei ba di penshene.

Ga go sepe se se phoso ka tsamaiso eo segolobogolo fa Lekgotla le thamilwe ebile le tsamaisiwa jalo, mme DPF e bone go le maleba ebile go tshwanela go dirisa tsela e jaaka yone tsamaiso le mokgwa wa go tswela le go rerisanya le maloko a a tlogetseng tiro ka botsofe, ba bogologolo ba ba neng ba sena tshono ya go ikemela ka mokgwa le tsamaiso e. Le ntswa Lekgotla le tla a tswela le ikemela ka nosi, Letlole le setse le thamile botalano le Lekgotla, mme la tswela la thama dithuto tsa maloko le lenaneo la dipuisano le le tla tsenngwang mo tirisong le ikaegile ka Lekgotla le le tlaa dirang ka botswere mo go eteleng ngwaga le ngwaga makalana a yone a lesome le bothano a a thomilweng. Letlole le ikanne go ema nokeng mananeo le maano a maloko a Lekgotla a tswang ka one a go dira madi kana go fa dithuso. Go ya ka leano le, DPF e tla tswela e ya kgakala ka go tshwara dipuisano le maloko a yone. Se se tla thusa DPF mo kgonafalong ya maikaelelo a yone.

Mo maikaelelong a rona a tsamaiso ya mokgwa wa dipuisano le ditherisano, re nankala melawana e e re bontshang tsela ya tsamaiso ya dipuisano le ditherisano:

Di ntse jaana:

1. Mokgwa wa dipuisano le ditherisano ke selo se se tshelang se se teng ebile se se buegang ka tiroso ya puo e e motlhofo.
2. Mokgwa wa dipuisano le ditherisano e lejwa e le methale wa puo magareng ga batho.
3. Mokgwa wa dipuisano le ditherisano o thamilwe e le selo se se itebagantseng le batho ba se ikaeletseng go ba ama kana go bua le bone.
4. Mokgwa wa dipuisano le ditherisano o dirisa mekgwa ya thomo le ditlhabololo tsa maranyane a masha.
5. Mokgwa wa dipuisano le ditherisano o nnelwa fatshe o thamiwe, o bewe ka mokgwa yo tshwanetseng gape ebile o a kalwa, o thathojwe.

Mo nakong ya gompiano, melawana e e bakileng gore re gape seetsese ke wa bobedi le wa boraro. Ka re setse re na le lesedi la ditlhabololo tse di tsileng go dirafala ka 2011, re solofela gore re ka tswela re oketsa melawana gape re letile ka boitumelo bokgoni le phenyo mo maphataneng le makalana othe a ditsamaiso tsa rona.

Wangu Thipe o bua ka maiteko a gagwe mo letloleng ngogola

Fa a bua le Bokamoso, o tthalosa gore o kgona go bereka jang mo ditirong tse pedi tse, ebile e le tsa maemo a kwa godimo mo Letloleng. Thipe o tlhokometse mananeo le ditsamaiso tsa letsatsi le letsatsi gape e ntse e le motshwareledi wa maemo a PEO.

MOKGWA WA MANONTLHOTLHO WA GO KALA LE GO LEKANYA TIRO

Basadi ba tswela ka go palamelela kwa mankalekaleng mo maemong le mo botsamaising.

Win Borden o buile a re, fa o ka emela go netefatsa gore sengwe le sengwe se o se dirang se mo maemong a ntlha a a kwa godimo, ga o kitla o dira go le gontsi le dilo ka bontsi.

Ke lobaka Wangu Sarinah Thipe e le mookamedi mo lephateng le le itebagantseng le tsa ditsamaiso, maemo a bidiwang Operations Manager (O.M) ka Sekgoa.

Thipe e leng mmê yo o nang le botsipa le boitsaanape jo bo kwa godimo o ne a hirwa mo bolokong jwa botlhokamedi jwa DPF go nna motshwarelela mookamedi mogolo gape e ntse e le mookamedi wa tsa tsamaiso.

Thipe o dumela gore o nne mookamedi wa tsa ditsamaiso (O.M) tshwanetse gore o bo o itshetletse ebile o thatafetse, o kopanya le maikaelelo, bokgoni le seriti ga mmogo le boitsaanape, botsipa le kelelelo ya bookamedi. Tse tsotlhe o di pataganya le go nna motshwarelela mookamedi-mogolo (P.E.O) wa lephata le le tshwanang le DPF le le tlhokometse madi a Letlole la dipenshene la Debswana le makalana a yone. Le ntswa go se motlhofo go bereka ditiro tse pedi tse tsa maemo a kwa godimo ka nako e

nngwe, Thipe o tswela ka go dira ditiro tse pedi tse ka manontlhotlho le thokgamo.

Le ntswa tiro ya maemo a motshwarelela P.E.O e na le dikgwetlho di le pedi, go supagala gore bookamedi le babereki ka nna ba na le tshepo e tletseng mo go nna, se e le sesupo sa kgolo mo tirong gape e le kgwetlho e ke e amogetseng ka 'atla-tsoo-pedi. Ke dirile ka natla ebile ke ntshitse gotlhe mo ke nang nago go netefatsa gore letlole le a atlega mo maikaelelong le mo maitlamong a lone.

Thipe a re, "le a bona, le ntswa ke le mothusa mookamedi mogolo (P.E.O), ga ke rate go kgobelela batho ka dikgakololo jaaka ke ne ke tswa go dira. Boemong jwa se ke emela gore dikgakololo di tliwise kwa go nna, gore ke kgone go dira le go tsaya ditshwetso kwa ntle ga letswalo le go boifa sepe". Go ya ka Thipe, se se kgonafaditswe ke nna le kemonokeng e tletseng go tswa mo modulasetilong wa bookamedi jwa Letlole, maloko a bookamedi, ga mmogo le badiri ka ene mo Letloleng.

Ditshwetso di tshwanetse go nna tse di lolameng tse di tserweng ka kelelelo ka lebaka la gore di ama matshelo a maloko a a mo nakong e tlang; madi a bone a fa ba tlogela tiro ka bogodi. Thipe o ithutile gape gore botlhe ba ba amiwang ke tse, ke batho ba sa itsholelang. Thipe o ne a re "Le ntswa, ke a tle ke kope dikgakololo le kgothatso mo yo ke tsereng mo go ene, ke dule ka maano a tsamaiso a masha go isa Letlole kwa mankalekaleng". A tswela ka gore, "go nna mothusa mookamedi mogolo ke maemo a kwa godimo fa a tshwantshannngwa le maemo a mangwe a tsa ditsamaiso. Se se botlhokwa ke phuthologo le go sa nneng bofitlha; go nna le tsholofelo le gape go nna le bokgoni jwa go dira tiro", a ipela ka monyenyo.

O tshwanetse go nna le botsipa jwa go dira dilo ka tsamaelano ka go dira tse di botlhokwa pele; o tshwanetse go itse se se botlhokwa, se se tshwanetseng sa dirwa ka potlako. Tse tshotlhe tse ke tsone di fang Thipe moko le botsipa jwa go bona maduo a kwa godimo, ebile a lekana mo go tsamaiseng ditiro tsa maemo a mabedi a.

Thipe a re, "jaaka ke le morulaganyi wa maemo a ntlha, ke tsamaisa ga mmogo le go dira tiro sentle ka matsetseleko, gape le botshelo jwame jwa kwa gae bo sa salele kwa morago le jone ke bo tsamaisa ka thokgamo. Ga ke gane gore go na le dinako tse ke iphitlhelang ke na le letsapa le le golo, mme kana se ke selo se se sa gakgamatseng, jaaka e le tswaelo, mongwe le mongwe o kgona go lapa ka dinako tse dingwe, fa a bereka kana a sa bereke".

Fa a bodiwa ka ga dikeletso le ditsholofelo tsa lenaneo le la bodiredi le tsamaiso, Thipe a araba ka gore lenaneo le le tokafatsa tsamaiso mo tirong, e khutshwafatsa nako ya maduo, o tokafatsa dithuso, bodiri ebile gape le tokafatsa le tsamaiso ya tsa taolo. Nako ya dipego e tla khutshwafala

gape palo ya dingongora tse di mabapi le bokanoki di tla fokotsega. E sale go nna jaana, go lebega go na le tokafalo e kgolo ya bothlaga mo tirong, gape sengwe le sengwe se ka fa tirisong le ka fa mokgweng. Lenaneo le butse ebile le tokafaditse mekgwa ya dipuisano, se ele selo se se bothlokwa fa gare ga maloko le Letlole. Lenaneo le kwa tshimologong le a tura mme le fa go ntse jalo le tla felela le fokoditse dituelo tse leloko lengwe le lengwe le le dirang maloko a di duelang.

Thipe o a dumalana le ntswa e seng thata thata le pego e e ntshitsweng ke NBFIRA mo bosheng ya gore baokamedi botlhe ba matlole a tsa dipenshene ba tshwanetse go bona le go netefatsa gore ba beeletsa madi a selekanyo sa masome a supa mo lekgolong mo dimmarakeng tsa mo gae. O dumela gore se ke tsela e tshwanetseng ebile e lebaganye dimmaraka tsa matlole tsa Botswana, mme le ntswa go ntse jalo, go tshwanetse go dirwa leano la tsamaiso e e tseneletseng. Sa ntlha, go tshwanetse ga nna le tumalano le tsetlele go tswa mo tsa kgwebo le bogwebi le ka kwa ntle ga tsa kgwebo. Dipatlisiso tsa botsamaisi le gore a se se tla kgonega, di tshwanetse tsa dirwa sentle ka botlalo le matseseleko, ka lebaka la gore kgwebo e ke kgwebo e e masisi e e amang matshelo a batho go menaganye. Dimmaraka di tshwanetse tsa kanokwa go batlisisa gore a go na le ditsompelo tse di siameng tsa dipeeletso tsa dimmaraka. "Go tlatsa se, re dira le madi a batho ba re tshwanetseng ra ba itsese ka ditsamaiso le sengwe le sengwe se se dirafalang nako le nako, le gone go ba tshepisana gore madi a bone a dipeeletso a sireletsegile, le gore a nna fela a ntse a le teng ka namana, ebile a gola. Tse ke dilo tse di tshwaneteng go elwa tlhoko, mme fela go beeletsa madi a mo lefatsheng la rona ke leano le le siametse ka lebaka la gore se se tla bula metswedi ya ditiro mme se, se tokafatse itsholelo ka karetso.

Kgarelo ya kgang ya ga Thipe e gakolola maloko ka botlalo; gore maloko ba tshwanetse ba baakanyetsa le go rulaganyetsa nako ya fa ba tla a bong ba tlogetse tiro ka botsofe; le gape gore ba tshwanetse go nna ba tsaya dikgakololo go tswa mo Letloleng nako le nako. O gakolola thata maloko gore fa ba santse ba kgona ba beeletse madi a bone mo go rekeng dilo tsa sennela ruri jaaka dikago le lefatsheng. Dilo tse ke tsone tse di tla a tswelelang di ba direla madi le fa ba sa tlhole ba bereka, le gape gore dilo tse di tlaa tswelela di bona kgolo ka jalo di oketsege ka tlhwatlhwa mo tsamaong ya nako.

DPF e tlhoma letshwao le le ntsha la sesupo sa kgwebo ya rona -

Go senkana le letshwao le le tshwanetseng DPF e ne e le tiro e e dingalo, e telele ebile e le thata, e e neng e tlhokana le dipatlisiso tse di tseneletseng tse di ntsi, gape e e neng e tlhokana le tumalano ya bookamedi-bogolo lwa Letlole, mme se, se ne sa dirafala Lwetse wa ngwaga wa 2010.

Moono-mogolo wa rona e ne e le bo batla letshwao le le re jesang diwelang; go kanoka letshwao le la DPF le go isetsa maloko ditiro le dithuso le ditsamaiso tse di tsamaelang le se maloko ba dumelang mo go sone ka jalo se ba se batlang.

Rre Ezekiel Moumakwa - Modulasetilo wa komiti ya DPF ya tsa madi le ya kanoko ya tsamaiso le tiriso ya one o bua ka boeteledipele le botsamaisi jwa tsa kgwebo le seabe sa gagwe jaaka modulasetilo wa komiti e.

Fela jaaka fa Lao Tzu wa letso la SeChina a kile are, "gore o kgone go etelela batho pele ke gore o tsamae ka fa morago ga bone"

Se se latelang ke dipotso seka puisano le Ezekiel Moumakwa yo eleng modulasetilo wa komiti ya DPF ya tsa madi le ya kanoko ya tsamaiso le tiriso ya one.

Ezekiel Moumakwa ke modulasetilo wa komiti ya DPF e lebaneng le tsa madi. O eteletse pele komiti ya Letlole e itebagantseng le dikgang tse di amanang le tsa madi. Gape o bereka e le motshwarelela mokwaledi-mogolo ebile gape ele mogakolodi wa mananeo a tsa madi wa Lephata la tsa meepo, kgotletso ya motlakase le metsi.

Karolo ya gagwe kwa lephateng le, ene e itebagantse le go fa dikgakololo mo maneneong a Mmamabula; la Morupule le la motlakase, CIC Energy, jalo jalo. O fa dikgakololo le ditlhagiso mabapi le dilo tse di tshwanang le ditlwatlhwa tse di lebaneng mananeo a a rileng, sekai, gore a lenaneo le tlhokana le madi a ga goromente kana a dikgwebo tsa baikemela ka nosi, le kanoko ya bodiphatsa le bomosola jwa mananeo, jalo jalo.

Fa a bodiwa ka dikarolo tsa gagwe kwa DPF, Moumakwa a re, jaaka ele modulasetilo wa komiti e, o thusa DPF go tlhoma le go tlhama melao le maano a mo teng e e lebaneng le ditsamaiso tse di tsamaelang le melawana le ditsamaiso tsa kgwebo. Melao le ditaolo tse di akaretsa ditaolo tse modulasetilo wa tsa madi le tiriso le lekolo la gagwe ba di tsenyang mo tirisong go thibela tatlhegelo ya madi kwa go tsa botsamaisi. Melao e e nonofileng e kgona go fa ditlharabololo le dikarabo go laola makoa. Molao o itshetletseng o nonofileng, o tlhalosa ka botlalo ditsela tse di tlhokafalang go dira tiro le go bega mathata. Moumakwa gape o netefatsa le go tlhomamisa gore dipego tsa lephata tsa madi tsa mokwalo di netefetse ebile di fedile.

Moumakwa o kgweeleletsa komiti ya madi le tiriso le kanoko ya tiriso gore e papamatse tiro ya yone, maikaelelo le melawana ya yone. O netefatsa gape gore go na le seriti mo dilong tsotlhe ka kakaretso. Bontlha bongwe jwa tiro ya komiti ke go netefatsa gore madi a dirisiwa ka tlhamalalo ebile a dirisiwa ka tsela e tla solegelang maloko otlhe molemo ebile gape a kgaogannwa sentle. Tiro e nngwe gape ya ga modulasetilo le komiti ya gagwe ke go siamisa leano la tiriso ya madi le le itebagantseng ebile le remeletse mo nakong e tlang.

Moumakwa o lebananwe ke dikgwetlho tse di mmalwa. Dingwe tsa dikgwetlho tse ke:
go lebelale pele le go keleka dikgwetlho le matshosetsi pele ga nako ya ditirafatso; go thibela mathata a ka nnang a tlhaga

Go thatafalela komiti go kopana ka nako e beilweng ka lobaka la gore bontsi jwa maloko a berekang ba farafarwe ke ditiro tsa bone. Moumakwa o ne a re, "Re na le dikgwetlho tsa nako e seong mme se se re ketefaletsa go dira tiro ya rona".

Go shafatsa dipampiri tsa rona nako le nako, sekai dipampiri tsa boeteledipele le tsamaiso ke kgwetlho mo komiting ka lobaka la gore se se tshwanetse sa dirwa nako le nako kgapetsakgapetsa.

Mo dikgonagalong tsa gagwe, Moumakwa le lekoko la gagwe ba kgonne go sekaseka le go nchafatsa tsotlhe tse di supang maikaelelo, tsamaiso, sebopego le maano a komiti. Ba dule gape ka maano, dikakanyo le megopolo e lebaneng le komiti ya kanoko ya kabo ya ditiro kana dithentara. Ba ne ba netefatsa gore dikanoko tsa tiriso ya madi le dithoto di malebang le ditsamaiso gape ga di beye ope ka fa mosing.

"Mo nakong e re lebananwe ke go kopanya melawana ya boeteledipele le botsamaisi go nna mokwalo wa ditsamaiso o mongwefela. Se se ne se tshwanetse go ka bo se dirilwe ngwaga o fetileng, mme ka maswabi ga seka ga fediswa ka nako", Moumakwa a tswelela. Fa a bodiwa gore botsamaisi jwa bookamedi ke eng,

Moumakwa a fetola ka go re, botsamaisi jwa bookamedi ke mokgwa o dilo di tsamaisiwang ka teng, tsela e go tsamaisiwang Letlole ka yone. "Ke tsela kana mokgwa o re buisanang ka teng le bokwaledibogolo, dikomiti tse dingwe, maloko le batlhakanela tiro le rona ba bangwe", a tlhalosa. Ke mokgwa wa tsamaiso ya puisano le therisano e tlhamaletseng magareng ga botlho ba ba amegang. "Re netefatsa gore re buisana ka tsela e tlhamaletseng, e tlhapileng ebile re papamatsa dikgang tsa tiriso ya madi ya nako e tlang, selekanyo sa madi a teng a Letlole, le gore re dirisa madi a jang, tse tsotlhe di akaretsa botsamaisi jwa bookamedi", a tlhalosa.

Botsamaisi jwa bookamedi bo remeletse mo go tokafatseng botsalano le tirisano magareng ga batho, ke selo se se tswelletseng, se sena phelelo, ke tiro e e mo tswelelong. Ke tsamaiso le thulaganyo e mo go yone lekalana lengwe le lengwe le na le maikaelelo a go dira ka natla le go tsaya maemo a kwa godimo.

Moumakwa a re NBFIRA, e leng molaodi le molebeledi, e tsile ka nako e siameng go tla go tlhoma leano la botsamaisi jwa bookamedi, selo se se ntseng se tlhela mo dikgwebong tsa mohuta o. Se se raya gore makgotla le maphata ba lebilwe ka leitlho le le ntshotsho mo go tsotlhe tse di dirafalang, le go kanoka le go tlhomamisa gore a sengwe le sengwe se dirwa ka fa molaong. Fa go ka fitlhelwa go sa nna jalo mo nngweng ya maphata, go ka nna le kgonagalo ya gore e kobiwe, ka jalo e seka ya tlhola e dira. Le fa go ntse jalo, Molao, o o tshwanetse wa sekasekwa, le go ntshafatswa ka lobaka la gore e kgologolo ka jalo e siilwe ke dinako.

Fa a kopiwa go akgela ka seemo sa Letlole morago ga nako ya kwelo tlase ya dimmaraka e ntseng e apesitse kobo ka letshoba, Moumakwa a tlhalosa gore letlole le na le metswedi e mebedi e le dirang madi ka yone - wa ntlha ke wa letlhakore la maloko mme wa bobedi ke wa letlhakore la dipeeletso le tiriso ya madi.

Lenaneo la Debswana la go ngotla tiriso ya madi mo go feteletseng go go ne ga baya letlole kafa mosing, ka se se raya phokotsego ya boloko, selo se e neng e le kgwetlho e kgolo ya Letlole. Letlhakore la tsa dipeeletso tsa madi le dirile sentle thata.

Moumakwa a garela ka gore, "letsatsi le letsatsi re leka ka natla go sireletsa Letlole le la selekanyo sa madi a dibilone tse tharo. Ka nako tsotlhe re netefatsa gore re dira ka natla go oketsa madi a maloko a tsayang morago ga go sena go tsewa a lekgetho, re direla gore e tle e re ba tswa mo tirong ka botsofe ba dire jalo ka tlotla le boitumelo".

Go tsaya madi a gago a peeletso pele ga nako go go amoga tshono ya go ka amogela madi a penshene a a utlwalang fa o setse o tlogela tiro ka botsofe!

Ditsela tsa go somarela dipeeletso tsa gago go fitlhela nako ya fa o tlogela tiro ka botsofe

Batho ba le bantsi ba tsaya madi a bone a ba a beelang nako ya fa sena go tlogela tiro ka ntata ya botsofe jaaka letlole la kwa polokelong le ba ka kgonang go ntsha madi go a dirisetse dilo tse dingwe. Se se tsala lehuma ka nako ya fa ba tlogela tiro ka botsofe. Mo kgatisong e, re leba gore o tshwanetse go dira jang go tlhomamisa gore o nna le dipoelo mo lobakeng lo lo leele tsa go beela madi nako ya fa o tswa mo tirong ka botsofe.

Sengwe sa dilo tse di bakang lehuma ka nako ya fa o sena go tlogela tiro ka botsofe ke gore batho ba tsaya madi a bone a dipeeletso mme ba a dirise pele ga nako ya go tlogela tiro ka botsofe e tla. Se se gakatsang seemo se ke gore go na le makgetho a le mmalwa a go diragalang gore batho ba tlogele ditiro tsa bone ka lebaka la gore ba tle ba tsee dipeeletso tsa bone tsa madi ka nako ya fa ba setse ba tlogetse tiro ka botsofe, mme ba di dirisetse dilo tse dingwe ba sa tlhaloganye bo-mosola jwa dipeeletso tse kana bodiphatsa jwa go dirisa madi a pele ga nako e tla. Ka tlwaelo, maloko a letlole la ba-tlogela tiro ka botsofe ba ka tsaya bonnyennyane jwa dipeeletso tsa bone go tswa mo letloleng le le diretsweng ba ba tlogelang tiro ka botsofe fa e le gore ba tlogela ditiro tsa bone ka mabaka afe kana afe ka jalo ba tswa mo bolokong jwa letlole. Ga o kgone go tsaya madi a a setseng pele ga o tshwara dingwaga tse masome a mathano. Dipatlisiso tsa SA di supa gore mmereki o kgona go bereka ditiro tse supa fela mo dingwageng

tse di masome a mane tsa gagwe tsa pereko. Bosupi bo bonatsa gore, go ya ka dingwaga tsa bone, babereki ba eleng babeetsi ba selekanyo se se fa gare ga lesome le masome a mararo mo lekgolong ba sireletsa dipeeletso tsa bone tsa fa ba sa tlhole ba bereka ka lobaka la botsofe, nako le nako fa ba tswa mo tirong e nngwe ba ya kwa go e nngwe.

Kompone ya Alexander Forbes ya Aforika Borwa e bone gore fa maloko a letlole a ipaakanyetsang go amogela madi a penshene a dira dituelo tsa bofelo mo matloleng pele ba amogela madi a penshene, ba sala ka selekanyo sa dingwaga tse di magareng ga botlhano le lesome ba amogela madi a penshene; selekanyo sa lesome le bobedi le lekgolong ba amogela madi a penshene lobaka la dingwaga tse di fa gare ga lesome le lesome le botlhano; fa selekanyo sa lesome le bone mo lekgolong sone se na le dingwaga di le magareng ga lesome le botlhano le masome a mabedi ba amogela madi a dingwaga; fa selekanyo sa bonnyennyane jwa bosupa mo lekgolong jone bana le sebaka sa dingwaga tse di fa gare ga masome a mararo le botlhano le masome a mane le botlhano ba amogela madi a penshene.

Dipalo di supa gore go tlwaelesegile gore morago ga tlogelo tiro ka botsofe borre ba tsee madi a penshene ka tshoboko ya lobaka lwa dingwaga tse di lesome le boferabobedi le sephatlo (19.5) fa bomme bone ba a tsaya lobaka la tshoboko ya dingwaga tse di lesome le botlhano le borobabobedi (15.8). Se se ama pelo mo go botlhoko. Itakanye o le leloko la letlole la batlogela tiro ka ntlha ya botsofe, ebile letlole le le go fa madi a penshene a selekanyo sa masome a ferabobedi

mo lekgolong a madi a o amogelang morago ga o sena go bereka dingwaga di le masome a mane. Fa ele gore o kgaoganya dingwaga tsa boloko ka bogare, o ka felela o amogetse selekanyo sa masome a mabedi le boferabobedi mo lekgolong sa madi a o a amogelang fa o tswa mo tirong ka botsofe. *The reason that what is called your replacement value drops so severely is because* fa o dira dipeeletso sebaka sa dingwaga tse masome a mane, masome a marataro mo lekgolong (60%) dipoelo tsotlhe tsa madi a gago a penshene di tswa mo mading a o tlang o ntse o a ipeela, mme dipoelo tse di tswa mo mading a o a bolokileng mo dingwageng tse di masome a mabedi tsa ntlha ka tiriso ya kgoboko ya morokotso.

Go tsaya madi a gago a peeletso pele ga nako go go baya ka fa mosing!

Ditlamorago tsa go tsaya madi a gago a peeletso ya nako ya fa o sena go tlogela tiro ka ntata ya botsofe, pele ga nako ya teng e tla ke tse di latelang:

- O tla a tlhoka madi a go ka kgona go itshetsa fa o sena go tlogela tiro ka botsofe.
- O tla a bo o latlhegetswe ke morokotso wa kgolo ya madi a o ka bong o ne o ntsha kgwedi le kgwedi (gakologelwa gore kokoano ya morokotso go botlhokwa thata ebile go na le thuso e ntsi thata mo mading a o a ntshang kwa tshimologong ya peeletso ya gago)
- O duelediwa lekgetho mo mading mangwe le mangwe le mangwe a o a ntshang mo letloleng. Gape, ka go dira jalo, o latlhegelwa ke tshono ya go ka bo o ne o amogela dipoelo mo mading o a setseng o a duetse ele lekgetho. Lobaka le bomosola jwa kgokaganyo ya dipeeletso tsa madi a penshene le lekgetho ke gore fa o na le lobaka lo lo ntsi o ntse o ipeela madi go fitlhelela ka nako ya fa o setse o tsena mo dingwageng tsa go tlogela tiro ka botsofe, go itirela madi a mantsi a selekanyo le a o ka bong o a duetse ele lekgetho.
- Ba o ba kwadileng ele bajaboswa jwa gago ba ka sekela molato wa gago. Fa go ka dirafala gore o tlhokafale pele ga o tswa mo tirong ka botsofe, ba o ba kwadileng le bajaboswa jwa gago ba tlaa fiwa dituelo tse di kwa tlase.

Ditsela tse di botoka tsa go somarela madi a gago

Fa o tlogela tiro, kana o kobiwa mo tirong kana o ntshiwa mo tirong ka mabaka a tshela ya madi a kwa o berekang teng, go na le dilo dingwe tse o ka itlhophelang tse di botoka go gaisa go tsaya madi a gago a o ntse o a ipeela mo letloleng la gago la penshene ka nako ya fa o santse o bereka. O ka tlhophela karabo ya gago mo gare ga ditlhopho tse di latelang:

Tsela ya ntlha: tlogela madi a gago o seka wa tabola fa o tswa mo tirong.

O kgona go tswela o ntse o le leloko la letlole la gago la batsei ba penshene le le sa ntseng le emisitse dituelo nakwana. Go ya ka melao ya letlole, o ka dira se go fitlha o tswa mo tirong ka nako ya fa o tsena mo dingwageng tsa go tlogela tiro ka botsofe. Tshono ya go tswela ka boloko mo letloleng la gago ke gore ga gona dituelo tse di sa tlhokafalang tsa lekgetho ga gore gape ga go dituelo tse o di dirang fa o simolola dituelo tsa gago kwa ntlheng.

Tsela ya bobedi: Tila go tsaya madi a mantsi - o ka tsaya fela a o a tlhokang

Ga se nako yotlhe e go tlhokafalang gore o tseye madi otlhe a selekanyo sa 33.33 % kana selekanyo sa masome a mabedi le bothano mo lekgolong (25%). Mme fa ele gore o tlamwa ke mabaka go a tsaya a le mantsi, letlole la gago le go letlelela go tsaya madi ka selekanyo sa pesente e e kwa tlase e e simololang ka e bonnyennyane jwa bongwe mo lekgolong. Maloko ka bo ntsi gab a itse selo se, ka jalo ba felele ba tsaya madi otlhe ebile a magwe ba sa a tlhokeng mme se se tsale tshenyoo e e sa tlhokafalang le go tatlhegelo ya ditshono.

Tsela ya boraro: tsena mo phensheneng fa o tswa mo tirong o le mo dingwageng tsa bogodi

Fa o na le dingwaga tse masome a mathano kana go feta, o a letlelesega ka fa molaong go ithola tiro pele ga nako ya dingwaga tsa go tlogela tiro ka botsofe e goroga. Go tlogela tiro pele ga nako e, go kgona go nna molomo ka lobaka la go tlogela tiro o duela lekgetho le le kwa godimo, segolo bogolo mabapi le go duela lekgetho la madi a mantsi a o ka bong o a tsaya, ka lobaka la gore tsela e ga go tlogela tiro tse di kwa godimo tsa lekgetho go mosola thata ka nako fa o tlogela tiro ka botsofe go na le fa o tsaya madi fela pele ga nako. Mme fa o tlogela tiro o le dingwaga tse masome a mathano go na fa di le masome a marataro, o latlhegelwa ke dituelo tsa kgwedi le kgwedi tsa fa o sa ntse o le mmereki ebile gape o felela o ja mo mading a o ka bong o ne a ntse o a ipeela nako ya fa o setse o le mo dingwageng tsa masome a marataro tsa go tlogela tiro ka botsofe. Go tsaya madi pele ga nako gape go dira gore o nne le ditatlhegelo mo dipeeletsong tsa gago ka lobaka la gore madi a tswa mme ga a sa tlhole a tsena.

Tsela ya bone: Fudusetsa dipeeletso tsa gago kwa letloleng le lengwe le le tshephagalang fela fa go tlhokafala

Melao ya matlole a mantsi a dipeeletso tsa madi a ba ba tlogelang tiro ka botsofe e go letla go fudutsha dipeeletso tsa gago (tse o di direlang nako ya fa o tlogela tiro ka botsofe) go tswa mo letloleng le o ntseng o le leloko mo go lone, go di fudusetsa mo letloleng le o simololang boloko mo go lone. Ga o kake wa duelediwa lekgetho kana dituelo tsa tshimololo boloko, mme, o tshwanetse go dira ka kelotlhoko o labile dipoelo tsa dipeeletso tsa gago mo nakong e tlang mme gape o lebe ka leitho le le nt hotsho gore ke lefe letlole le le botoka le madi a gago a ka bonang kgolo e e botoka. O tshwanetse go batla dikgakololo ka ga madi tse di tshwanetseng mabapi le go nna le seabe mo go reng madi a gago a dipeeletso a beeleliwa jang.

Mabaka a a dirang gore batho ba ba neng ba tshela sentle fa ba santse ba BEREKA BA TLOGELE TIRO KA BOTSOFE BA HUMANEGILE.

BATHO BA BANTSI GA BA BONE LESEDI, MOSOLA LE DIPOELO TSE DITENG TSA BOLENG JWA GO GOBOKA MADI KA GO DIRA DIPEELETSO

Botsa batho potso e latelang: "o na le seboko se se nnye, sa boleele jwa di-mmilimithara tse some se se golang ka selekanyo sa lesome mo lekgolong letsatsi le letsatsi. Seboko se se tlaa bo se le boleele bo kae morago ga sebaka sa ngwaga?" "O seka wa dirisa sebala makgolo, mme o arabe potso e fela go ya ka tlhaloganyo.

Mo letsatsi la ntsha seboko se se tlaa gola ka boleele jwa selekanyo sa mmilimithara o mongwe. Kwa ntle ka go goboka kgolo e, seboko se fa se gola ka milimitha o mongwe se ne tla bo se godile ka selakanyo sa boleele jwa di-mmilimithara tse makgolo a mararo le masome a supa le bothano morago ga malatsi a makgolo a mararo le masome a mathano. Dikarabo tsa batho di tla akaretsa tiriso ya ditlhaloganyo le dikakanyo tsa bone go araba gore go goboka kgolo e, go amana jang ebile go tlaelelsa jang selekanyo sa boleele jo bo felelang bo bonwe. Go na le kgonagalo ya gore dikarabo tsa gago/lona di nne magareng ga boleele jwa mmithara kana e le mebedi go yeng kwa dimminthareng tse mmalwa. Karabo ya nnete ke gore seboko se se felela se le boleele jwa khilomithara tse di bilone di le lesome le bobedi le borobabobedi (12.8 km) - boleele jo bo feta jwa go tswa fa go ya letsatsing, go feta di-polanete tsotlhe, go ya kwa polaneteng e e bidiwang Pluto.....le go boa!

Batho ba bantsi ba fosetsa karabo e kgakala ka lebaka la gore ditlhaloganyo tsa rona ga di kgone go tlhakanya sentle fa go tla kwa go gobokeng kgolo ya madi. Ka jalo, ka bohutsana, bontsi jwa batho ba ipakanyeletsa nako ya fa ba sa tlhole ba bereka ka botsofane ba na le tlhaloganyo le dikakanyo tse di tshwanang le tse di fa godimo ka ga kgoboko ya dipoelo. Se se utlwisang bothoko fela thata ka nnete, bontsi jwa batho ba felela ba latlhelwa ke tshono ya go bona dipoelo fela tse di gagamatsang, ka mokgwa wa bo-mosola go goboka madi ka lebaka la go bona kgolo ya one. Dikai tse di fa tlase tse pedi tse di sa gakeng di kaya se:

Sekai sa ntsha - koloi ya gago ya ntsha e e turang go menagane A o kile wa utlwalela se? Sam le Pete ba na le dingwaga tse masome a mabedi le boraro; ba sa tswa go aloga kwa yunibesithing. Ba simolola ditiro tsa bone tsa ntsha ka go amogela madi a a botoka thata. Ope wa bone ga a na morwalo wa dikoloto gape ga go ope wa bone yo o tlhokomelang ba masika. Pete o ikaelela go dirisa tshono le sebaka se fa a sa ntse a sena morwalo ope go reka koloi ya gagwe ya ntsha:koloi e e khibidu ya mabati a mabedi e e lebelo fela thata. Tlhwatlhwa ya koloi e felela e le R300, 000 fa a sena go tsenya dilo dingwe tse di rileng go ya ka dikeletso tsa gagwe. Go fokotsa manokonoko a madi a tswang kgwedi le kgwedi a tsewang ke koloi e ya mabono, Pete o tsaya tshwetso ya go duelela koloi e sebaka sa dingwaga tse thano ka tuelo ya kgwedi le kgwedi ya R5,300; a salelwa madi a selekanyo sa masome a mane le bothano mo lekgolong (45%). Tuelo ya gagwe ya kgwedi ya koloi e, e felela e le R6,000 fa a sena go tsenya madi a tuelo ya tshireletso ya koloi e ka nako ya fa e ka diragalelwa ke sengwe.

Sam le ene o raelesaga go etsa tsala ya gagwe Pete. Pele ga a dira se o utlwalela bothokwa jwa dipeeletso tsa botshelo fa o simolola nako e sale teng. O tlhakanya dipalo tsa tshoboko ya dipoelo mme a tsaya tshwetso ya go tswelela a kweetsa kolotsana ya gagwe e e kgologolo ya modiro wa Beetle e a saleng a e kweetsa fa e santse e le moithuti kwa yunibesithing.

A tsaya tshwetso ya go beeletsa madi a selekanyo se se tshwanang le sa ga Pete sa R6,000 ka kgwedi lobaka la dingwaga tse tlhano mo letloleng le le neng a duela madi a lekanang. O ikaelela go tlogela madi a mo matloleng a dipeeletso a sa a tshware go gola go fitlha ka nako e a tlogelang tiro ka botsofane.

Pete o batla koloi e nngwe morago ga dingwaga tse tlhano. O gagamalela go bona gore madi a a tsileng go mmoela fa seana go rekisa koloi ya gagwe ya mabono e khibidi ya dipati tse pedi, a selekanyo sa masome a mane le bothano, selekanyo se a ntseng a sala ka sone kgwedi le kgwedi fa a sena go duelela yone koloi e. Sam o reka koloi e tshwanang le selailai sa gagwe sa ntsha eseng jaaka Pete. Dituelo tsa gagwe tsa kgwedi le kgwedi ga di fetoge, di nna fela di ntse di tshwana le tsa koloi ya gagwe ya ntsha. Fa re ka tsaya gore go tswa ka lone letsatsi leo, ditiriso tsa madi tsa ga Pete le Sam ditswelela di sa fetoge, jaaka dituelo tsa bone tse ba di dirang kgwedi le kgwedi; se se farologanyang dipeeletso tsa bone ke lobaka la gore Sam a tseye tshwetso ka go ema dingwaga tse tlhano pele fa a reka koloi e ntsha le go beeletsa madi a selekanyo se se tshwanang le a eng Pete a duelelang koloi ya gagwe ya ntsha mo letloleng le le faphegileng le a neng a duela madi a tshwarang dingwaga tse tlhano. Fa ele gore dipoelo tsa letlole la dipeeletso tsa madi a lekanang ke selekanyo sa borataro mo lekgolong mo nakong ya gompiano, fela jaaka di sa le di nna jalo dingwaga tse legkolo tse di fetileng ka koketsego ya ditlhwatlhwa ya selekanyo sa borataro mo lekgolong, jaaka e le tlwaelo mo dingwageng tse lesome tse dio fetileng, go raya gore ka nako ya fa a goroga kwa dingwageng tsa go tlogela tiro ka botsofane (eleng masome a marataro le boraro), Sam o tla a bo a na le madi a selekanyo sa didikadike tse masome a mararo go feta Pete.

Se ke tlhwatlhwa ya didikadike tse tharo ka selekanyo sa gompiano sa madi. Sekai, Sam o ka kgona go reka sengwe le sengwe sa tlhwatlhwa ya se didikadike tse tharo e ka se rekang mo nakong ya gompiano ka tlhwatlhwa ka nako ya fa a na le dingwaga tse masome a marataro le boraro. Pete ene o utlwisang bothoko, o ne a sa itse gore koloi ya gagwe e tlile go felela e tura thata. Sam ene o ne a le bothale a na le botsipa le tebelopele.

Tsiboso: Fa o santse o le monana ebile ele gone o rekang koloi ya gago ya ntsha fela jaaka Pete, go bokete gape ga go motlhofo go fiwa ditlhwatlhwa tse di kwa tlase ebile di le botoka tsa bosireletsi jwa dikoloi fa di ka tlhagelwa ke dikotsi ga mmogo le kadimo ya madi ka kakaretso go tshwana le mo dikaing tse fa godimo. Pete o tlile go felela a duetse madi a mantsi kana o tla a felela a reka koloi e e tlhwatlhwa e e kwa tlase mme a ntse a duela tlhwatlhwa e tshwanang le e neng a ntse a e duela.

Sekai sa bobedi - mokgwa wa tiriso ya madi yo o tlhwatlhwa e kwa godimodimo!

Kwa ntle ga koloi ya gagwe ya ntsha, mekgwa ya tiriso ya madi ya ga Pete le Sam e ne e sa tshwane le eseng. Pete o ne gape a goga fa a santse a le kwa yunibesithing. Ka letsatsi, o goga pakete ya disikarete ya tlhwatlhwa ya R25 mo bo gompioneng.

Sam o tsaya tshwetso ya go isa madi a mangwe a lekanang le a ga Pete a disikarete kwa letloleng la gagwe la peeletso ya kgwedi le kgwedi, sekai, selekanyo sa R9,000 ka ngwaga, mme o tswela ka go dira se fa Pete ene a tswela ka go goga selekanyo sa tlhwatlhwa e. Go goga go bonwa go se mosola mo sechabeng ebile go lejwa ele mokgwa yo o turang yo o sa tlhokafaleng ka jalo lekgetho la motsoko le oketsega kgapetsakgapetsa. Ka jalo a re re tlhwatlhwa ya disikarete e felela e gola ka bonya ka bonya ka selekanyo sa bongwe mo lekgolong, se se feta selekanyo sa koketsego ya tlhwatlhwa ya ngwaga le ngwaga.

Fa Pete a ka bo a ne a tswela ka go goga motsotso a seka a o tlogela, fela jaaka dipalo tsa rona tsa pele, Sam o ka bo a tlele go nna le didikadike tsa di ranta di lesome le borataro (R16 million) go feta Pete ka nako ya fa a tlogela tiro ka botsofe kana sedikadike se sengwe le borataro (R1.6 million) ka tlhwatlhwa ya gompiano ya madi. Madi o tlhe a Sam a ka bong a tlele go nna le one ke R4.5 million fa Pete ene a tlele go tswa a iphotlhere ka lefela. E le ruri Pete o utlwa bothoko. Abelela gore ke mangy o o tsileng gore e re a tlogela tiro ka botsofe a bo a tshela sentle a nna mo ntlong ya manobonobo le yo o e tla a reng ene a tlogela tiro ka botsofe a bo a beile gotlhe mo go tshedisiweng ke bana ba gagwe.

Nonyane ya ntlha e kapa seboko se se nonneng! Dikai tse ga di kae sepe se se sa itsagaleng ebile se re iseng re se utlwalele kana re se bone. Tse ke dikai tsa ditsela tse di tsewang ke ba re tshelang le bone le ba re ba itseng letsatsi le letsatsi gape le gore dikakanyo ka ga dipeeletso tsa madi tsa kgwedi le kgwedi ke selo sa goo lowe. Ka kgolo ya selekanyo sa borataro mo lekgolong ngwaga le ngwaga, ranta e le nngwe e o e beeleletso o na le ngwaga di le masome a mabedi le boraro e gola go nna diranta tse di masome fa o fitlha kwa dingwageng tsa masome a marataro le boraro, mo nakong ya gompiano. Ka mantswe a mangwe o baya selekanyo sa madi se se kwa tlase ga lesome mo lekgolong tsa madi a o tla a bong o beeditse ka one ka nako ya fa o tlogela tiro ka botsofe mme kgoboko ya madi a yone e felele e go fa selekanyo se se setseng sa masome a robabobedi mo lekgolong, mahala!

Fa re tshwantshanya, fa o beeleletso ranta e nngwefela o na le dingwaga tse masome a mane le boraro, ranta e nngwefela e, e felela e gola go nna diranta tse tharo fa o tsena kwa dingwageng tsa masome a marataro le boraro (mo nakong ya gompiano). Gape, ranta e le nngwe e o e bolokileng fa o santse o na le dingwaga tse masome a matlhano le boraro e gola fela go le gonnye go nna R1.79 go fitlha o tshwara dingwaga tse di masome a marataro le boraro. Ka jalo kgoboko ya dipeeletso tse di diegileng e kwa tlase ga dipeeletso tse re di tseng tsa malatsi otlhe. Se se fetwa go menagane ke kgoboko ya madi a dipeeletso a dirwang nako e sale teng.

Jaaka fela re sa tswa go abelela bolelele jwa seboko, batho ba bantsi gotlhelele ga ba itse bomosola jwa bokamoso jwa kgolo ya dipeeletso tsa madi tse di dirwang nako e sale teng, mme se ke sone se segolo se se dirang gore ba felele ba sa ipakanyeletsa sentle ka botlalo le kelelo nako ya fa ba tlogela tiro ka botsofe sentle. Ba dumela gore o tshwanetse wa dirisa

madi mo dilong tse dingwe fa o sa le monana ebile ele gone o berekang fa madi a o a amogelang a sale kwa tlase, ka jalo batla leka go boloka madi mme mo e seng ga sepe fa dingwaga di ntse di tsamaya, mme ebile se se tlaa dirafala fela fa madi a bone a kgwedi a oketsega. Ba akanya ebile ba dumela gore fa oketsa dipeeletso tsa gago tse di ntseng di le kwa tlase ka madi a mantsi o kgona go duelela dingwaga tse o di ntseng o ise o simolole dipeeletso tsa gago kana gongwe fa dipeeletso tsa gago di ne di ntse di le kwa tlase fa ba santse ba le banye. Jaanong re setse re itse gore dikakanyo le ditumelo tse di berekang jang ka re sa tswa go utlwa polelo e e utlwisang bothoko ya ga Pete.

Sente nngwe le nngwe e o e bolokang fa o sale monana e go solegela molemo ka kgoboko ya yone, mme bo bathong ka bontsi se se phala thata mokgwa wa go beeleletso madi mo re go tlwaetseng le ntswa re baya madi a a lekanang.

Go tlaeleletsa se, dipeeletso tse di dirwang thari mo botshelong di tshabelelwa ke go lebanawa ke bodiphatsa jwa go angwa ke dikotsego mo mebarakeng ka gore dipelo tsa madi a poloko ya kgwedi le kgwedi ga di ke di ema golo go le gongwe ka jalo di tshabelelwa ke go fetoga kgapetsakgapetsa. Se se raya gore go na le kgonagalo ya gore fa o simolola dipeeletso tsa gago thari o fitlhele ele gore selekanyo sa madi a gago se kwa tlase ga selekanyo sa fa o ne o simolotse kwa ntlheng ka nako ya fa o simolola go bereka (se se ne sa supafala kwa lefatsheng la USA mo dingwageng tse di lesome tse di fetileng. Mme bodiphatsa jo bo fokotsega ka dipeeletso tse di tsayang dinako tse di leele, se gape se fa lobaka la bomosola jwa go simolola dipeeletso tsa gago kwa tshimologong nako e sale teng. Sebokwana sa rona sa bolelele jwa dimilimithara tse some e tlaa gola e nna bolelele jwa sekgele sa go tswa ga go ya kwa lefaufaug kwa dinaledi-kgolong bo Pluto le go boa. Re raya se se ka diragala fa ele gore sebokwana se se gola ka kgolo ya kgoboko lobaka le e letlang go ka tshwara bolelele jo. Tiriso madi mo go sa tlhokafaleng segolo bogolo mo go bothaswa go ka tshwantshiwa le fa jaaka dinonyane di ntse di tswetsetse di tlotlonya thobo ya rona ya dipeeletso. Dirisa madi a a mantis kwa tshimologong fa di tloga mme o bone gore a sekokwana sa gago ga se kake tswa mojo wa dinonyane.

IRF News Bulletin (edited by DPF)
16 October 2010

Foromo ya C.O.E le bo-mosola wa yone

Aletta Tshiamo

Foromo e e supang gore o santse o tshela e ka Sekgoa e bidiwang, "Certificate of Existence" (COE) ke foromo e e botlhokwa thata mo Letloleng. Ke mothale yo o dirisiwang ke Letlole la batsei ba madi a penshene la Debswana go tthomamisana gore batsei ba madi a penshene ba ba mo Letloleng la dituelo la DPF ba santse ba le mo botshelong.

Ngwaga le ngwaga, foromo e e romelwa motsei wa penshene mongwe le mongwe gore a e tlatse le go e baya monwana fa pele ga moikani-mogolo wa ga goromente; mme motsei wa penshene o dira se a tshotse Omang wa gagwe se e le sesupo sa gagwe.

- Kgosi, moeteledi-pele wa motse,
- Moemedi-mogolo wa kgaolo,
- Moeteledi-pele wa tumelo,
- Mmerekwa wa Letlole la batsei ba penshene la Debswana (Debswana Pension Fund)

Re itse gape re lemoga gore batsei botlhe ba penshene ba na le mafelo a ba amogeleleng poso teng, ka jalo go tthomamisana gore foromo e e fitlha go beng ba yone, thomelo ya yone e dirwa ka poso le ka methale e mengwe

e e tthomamisang gore e goroga kwa batseing ba penshene. Le fa go ntse jalo, re sa tswa go dumalana le batsei ba penshene gore diforomo di tla a tsewa kwa diofising tsa botsamaisi jwa madi a batsei ba penshene a Badiri ba Meepo lefathe ka bophara. Se se direlwa gore mongwe le mongwe yo o batlang diforomo tse a kgone go di tsaya ka bogaufi le gape go tthomamisetsa badira le lenao le gore o santse o le mo botshelong.

Morago ga foromo e e sa tswa go tladiwa le go bewa monwana, e tshwanetse ya romelwa ka poso kana ya isiwa ka seatla kwa diofising tsa DPF. Se se dirwa ka lobaka la gore meruti ya diforomo tse di romelwang ka fekele ga e letlelelwe. Ke molao wa DPF go tthomamisana gore se se a dirwa go sireletsa madi a lebaganyeng motsei wa penshene kana ba o a ba kwadileng ele bajaboswa, fa go ka diragala gore a tlhokafale.

Ka tswee-tswee ela tlhoko gore go tlhoka go romela setlankana sa foromo e go tla a thibela gore motsei wa penshene a amogele madi a gagwe a kgwedi le kgwedi go fitlha fela re amogela sesupo sa gore o sa le mo botshelong. Batsei ba penshene ba gakololwa go tlatse le go romela foromo e e patilwe ke mokwalo dikgwedi tse tharo pele ga malatsi a beetsweng go tswalela dituelo tsa kgwedi a tswalelwa. Se se fa badiri nako go ka baakanya diforomo.

Ditshwantsho tsa Ditiragalo : IRF 2010

Mme Sejoje, wa bobedi go tswa ka mojeng a na le bangwe ba batsei ba diitsele.

BOKAMOSO BAFENYI BA KGAISANO

Shathan Chaja
P O Box 32
Sebina

Tsatho Raditloko
P O Box 749
Molepolole

Soonyane Ngade
P O Box 29
Rakops

Keamogetse Modimoothata
P O Box 10390
Mahikana Ward
Kanye

Vivian O Kesupile
P o Box 209
Pitshane

Joseph Mantries
P O Box 66
Khakhea

Lenyalo Mompe
P O Box 767
Mmadinare

Collet M. Oagile
P O Box 30847
Francistown

Gaolebe Tshupelo
P O Box 158
Oodi

J. Mphinyane
P O Box 42
Ramokgwebana

T.P Mothei
P O Box 265
Tonota

ISAGO & LETLOLE

foromo ya ba ba kwadilweng ele bajaboswa

Isago - mmereki wa tsa di penshene go tswa kwa Debswana o re gakolotse go nna re ntshafatsa diforomo tsa rona tsa go tlhophisa bajaboswa ba rona le seemo sa tlhopho e gangwe mo ngwageng

Letlole- ke utlwaletse foromo eo, mosola wa foromo e ke eng mo nna jaaka ke le leloko?

Isago - foromo e, e kaela batsamaisi bagolo ba letlole gore ba abele jang ba ba kwadilweng ele bajaboswa madi fa go ka dirafala gore leloko le tlhakafale.

Letlole - go siame, ke tshwanetse go ntshafatsa foromo e leng le gone ga kae?

Isago - re rotloediwa go ntshafatsa foromo e nako le nako fa go na le diphetogo tse di ntsha mo lwapeng jaaka tsa lenyalo, botsalo kana loso lwa yo o kwadilweng e le mojaboswa. Letlole - foromo e e tsewa kwa ofising ya HR office le kwa www.dpf.co.bw kana o kgona go e kopa kwa go ba DPF ba dirang le tsa tsotlhe tse di amang maloko le boloko.

Letlole - go a utlwala ebile se ke selo se se molemo. Jaanong foromo e e tsewa kae?

DIPOTSO

1. Ke mang yoo neng a tshwareletse boeteledipele jwa DPF?
2. Komiti ee eteletsweng pele ke Rre Moumakwa e bidiwang?
3. Lekalana le na le madi a le kae a maloko?
4. Leina la setsele se DPF e se filweng ke lefe?

DIATERESE

The Principal Officer, Debswana Pension Fund, Ground Floor Visible Edge (BP Building)

The Mall P/Bag 00512 Gaborone, Botswana

MEGALA

Tel: 361 4236/4267/4318/4366

Fax: 393 6239

Toll-free (landline): 0 800 600 681

Email: bokamoso@debswana.bw

NAKO E MALOKO A THUSIWANG KA YONE

Mosupologo - Labotlhano

0800hrs - 1645hrs (le ka dijo tsa motshegare)

Tebelapele Ya Rona

Ga nna letlole la dipenshene la mmamoratwa la maemo a ntlha mo sechabeng sa Botswana ka kakaretso

Maitlamo A Rona

Re itlamo go fa maloko thuso ya maemo a a kwa go dimo, le go thomamisa bokamoso jwa letlole ka ditsela tse di latelang;

- Botswerere mo thokomeleng ya madi a maloko
- Bothakga mo tirong le tsamaiso ya letlole
- Go ruta le go buisana le maloko ka nako tsotlhe

Setho sa rona - re bala go itloga ka:

1. Boitseanape le Boeteledipele
2. Boikanyego le Tshiamo
3. Botho
4. Tlotlo mo malokong
5. Botswerere mo tirong